

Psikiyatride Sağlık Hizmetinden Doğan Zararlar (Malpraktis)

Ejder Akgün YILDIRIM¹,
Münevver HACIOĞLU YILDIRIM²

Giriş

Ruhsal sorunların önemi erken fark edilmiş olmakla birlikte psikiyatrinin modern anlamda bilimsel bakış açısına sahip olması ve ayrı bir bilim dalı olarak tanımlanması diğer tıp alanlarına göre görece yenidir. Görünür belirtilerin olduğu bedensel hastalıklar daha eski ve oldukça fazla bilim insanının ilgilendiği bir alan olmuşken psikiyatrik hastalıklar uzun süre mistik kavramlar ile açıklanmaya çalışılmış, büyü, ibadet, günahkarlık, kötü ruhlara bağlanmış, çare olarak görülen büyüsel tedavi yöntemlerinden kurtulması için 19. Yüzyılın son çeyreğine kadar beklemek gerekmiştir (1). 19. yüzyıl ile birlikte kıta Avrupa'sında başlayan modern psikiyatri bir tıbbi branş alanı olarak hızlı kabul görmüş ve 20. yüzyıl başında psikiyatri hastaneleri ve ruh sağlığı uzmanlık tanımı ile tıbbi uygulamada yerini almıştır (2).

Modernizm ile birlikte psikiyatrik hastalıklarla ilgilenme tıbbi branş dışına taşmış, ruhsal alan sadece tıbbi olarak tanımlanamayacak kadar geniş bir alan haline gelmiştir. Bu durum psikiyatrinin besleneceği temel bilimlerden (psikoloji, nörofizyoloji, kognitif nörobilim vb) olumlu olduğu kadar psikiyatri dışı alanların ruhsal hastalıklarla ilgilenmesinin yolunu açtığı için halk sağlığı ve malpraktis anlamında olumsuz da olmuştur. O nedenle psikiyatrinin uygulamada sınırlarının nerede başladığı ya da bittiği bugün için bile belirsizdir. Ruh sağlığı uygulamalarının değişiklikler göstermesi nedeni ile ve ruh sağlığı konusunda yeterli yasal düzenlemelerin olmadığı koşulda yetkili ve yetkisiz birçok meslek grubu bu alanla ilgilenmektedir. Ayrıca psikiyatrinin tedavi hizmeti dışında koruyucu, önleyici ve geliştirici hizmetleri çok geniş bir uygulama ve sorumluluk alanı yaratmaktadır. Durum böyle olduğunda tedavi uygulamalarının kuralları

¹ Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları SUAM Psikoterapi Eğitim ve Tedavi Merkezi, ejderyildirim@yahoo.com

² Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları SUAM Psikoterapi Eğitim ve Tedavi Merkezi, hmunevvery@gmail.com

bulduğu ve hekimin bunları azaltmak bağlamında olağan koşullarda neler yapabildiği dikkate alınarak kusur aranmalıdır.

Sonuç

Sonuç olarak psikiyatri sınırlarının belirsizliği, bunun yanında bir çok sağlık değerlendirmesinde ve idari sağlık kurullarında zorunlu branş olması ve çok fazla sayıda tıbbi karar vermesi ile malpraktis açısından riskli bir branştır. Günümüz sağlık ortamında psikiyatristin emeği ve zamanı sömürülmektedir (51). Malpraktis açısından hekimin mesleğini uygularken dikkatli, malpraktisi değerlendirecek bilirkişinin ise mutlaka alanında tecrübeli bir psikiyatrist olması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Babaoğlu AN. Psikiyatri Tarihi; Okuyanıs Yayınları, 2002. İstanbul
- Aftab A, Ryznar E. Conceptual and historical evolution of psychiatric nosology. *Int Rev Psychiatry*. 2021 Aug;33(5):486-499.
- Hekimlik Meslek Etiği Kuralları. Türk Tabipleri Birliği. 2012 https://www.ttb.org.tr/kutuphane/h_etik-kural.pdf
- Ruh Hekimliği (Psikiyatri) Meslek Etiği Kuralları. Türkiye Psikiyatri Derneği. 2002. <https://psikiyatri.org.tr/tpd-kutuphanesi/belge/311>
- Ruh Sağlığı Kanun Teklifi 2021. Ruh Sağlığı Yasası Görev Grubu. Türkiye Psikiyatri Derneği. 2021
- Yıldırım EA, Öncü F, Başar K. Ruh Sağlığı Yasası Üzerine Görüşler. Türkiye Psikiyatri Derneği. 2021
- Yıldırım EA. Psikiyatrinin Penceresinden Kamu Hastaneleri Birlikleri Kanun Tasarısı ve Geleceğe Yönelik Öngörüler. Türkiye Psikiyatri Derneği Bülteni. 2008;11(3): 9-15
- Fuchs T. Subjectivity and intersubjectivity in psychiatric diagnosis. *Psychopathology*. 2010;43(4):268-74.
- Babaoğlu A. Psikoterapiler: Eğitim ve Süpervizyonlar. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul. 2005
- Keynes, JM. "Thomas Robert Malthus." *Essays in biography*. Palgrave Macmillan, London, 2010. 71-108.
- Rotzoll, M., Richter, P., Fuchs, P., Hinz-Wessels, A., Topp, S., & Hohendorf, G. The first national socialist extermination crime: The T4 program and its victims. *International Journal of Mental Health*, 2006;35(3): 17-29.
- Biyoloji Ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları Ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları Ve Biyotıp Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun TBMM 2003 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170403-49.htm>
- Dudley M, Gale F. Psychiatrists as a moral community? Psychiatry under the Nazis and its contemporary relevance. *Aust N Z J Psychiatry*. 2002 Oct;36(5):585-94.
- Yıldırım EA, Hacıoğlu M. Psikopatolojinin-Psikoterapinin Sınırları ve Escinsel Deneyimi Olan Ergenler/ Boundaries of Psychopathology-Psychotherapy and Adolescents with Homosexual Experiences. *Noro-Psikiyatri Arsivi*, 2010; 47(1): 83-84
- Abbey S, Charbonneau M, Tranulis C, Moss P, Baici W, Dabby L, Gautam M, Paré M. Stigma and discrimination. *Can J Psychiatry*. 2011;56(10):1-9.
- Sabin JE, Harland JC. Professional Ethics for Digital Age Psychiatry: Boundaries, Privacy, and Communication. *Curr Psychiatry Rep*. 2017;19(9):55.
- Kadooka Y, Okita T, Asai A. Ethical Obligations in the Face of Dilemmas Concerning Patient Privacy and Public Interests: The Sasebo Schoolgirl Murder Case. *Bioethics*. 2016;30(7):520-7.
- Alpkan LR. Ceza Sorumluluğu İçerisinde Psikiyatri ve Etik-Hukuk. *Türk Tıp Etiği ve Tıp Hukuku Araştırmaları Yıllığı*, 2013;4-5-6: 87-94
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı (Çev. Ed.: E Köroğlu) Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.
- X. van Loo HM, Romeijn JW, de Jonge P, Schoevers RA. Psychiatric comorbidity and causal disease models. *Prev Med*. 2013 Dec;57(6):748-52.
- Üçok A, Soygür H. Şizofreni Tedavi Kılavuzu. 2. Baskı. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları. BAYT. Ankara 2010.
- Puri DK, Kumar S, Malhotra A, Puri M. Depression in general clinical practice--a diagnostic problem. *J Indian Med Assoc*. 1995 Mar;93(3):103-4.
- Srivastava A, Grube M. Does intuition have a role in psychiatric diagnosis? *Psychiatr Q*. 2009;80(2):99-106.
- Clark A. Psychiatric Diagnoses and Informed Consent. *J Clin Ethics*. 2018; 29(2):93-99.
- Özgürlüğünden Yoksun Bırakılanların Sağlık Hakkı İle İlgili Etik Kurul Görüşü. Türk Tabipleri Birliği. 2018. https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=cca66a7e-bff9-11e8-bd56-00aa55ab5dcd
- Bilici R, Sercan M, Tufan E. Psikiyatri kliniklerinde yalıtım ve bağlama uygulamaları. *Dusunen Adam*. 2013;26:80-88
- Stahl, Stephen M. Stahl's essential psychopharmacology: neuroscientific basis and practical applications. Cambridge university press, 2021.
- Meagher DJ, Snowden H (2003) Sub-optimal prescribing in an adult community mental health service: Prevalence and determinants. *Psychiatr Bull*, 27:266-270.
- İlnem C, İlnem M. Psikiyatri pratiğinde hatalı uygulamalar. *Dusunen Adam*. 1999;12:4-15

30. Fennell, P. (2002). *Treatment without consent: Law, psychiatry and the treatment of mentally disordered people since 1845*. Routledge.
31. Eşsizoglu A, Yaşan A, Bülbül İ, Akkoç H, Yıldırım EA, Özkan M. Depresyon hastalarında, nöbet geçirme süresi ve uygulanan elektriksel dozun, elektrokonvülsif tedaviye verilecek klinik yanıt hızı ile ilişkisi: Retrospektif bir çalışma. *Anadolu Psikiyatri Derg.* 2009; 10: 286-92.
32. Tomruk NB, Oral T. Elektrokonvülsif tedavinin klinik kullanımı: Bir gözden geçirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2007;8(4): 302-309.
33. Balcioğlu YH, Çevik FE, Balcioğlu İ. Psikiyatrinin etkin biyolojik tedavisi olan elektrokonvülsif tedaviye tıp etiği ve hukuku açısından güncel bir bakış. *Adli Tıp Dergisi*. 2016; 30(3): 243-249.
34. Hustoft K, Larsen TK, Auestad B, Joa I, Johannessen JO, Ruud T. Predictors of involuntary hospitalizations to acute psychiatry. *Int J Law Psychiatry*. 2013; 36(2):136-43.
35. İnan S, Yıldızhan E, Öncü F. İnsana Yönelik Ciddi Suç İşleyen Adli Psikiyatri Olgularının Hastalık Öyküleri, Sosyodemografik ve Suç Özellikleri. *Türk Psikiyatri Derg.* 2018; 29(4):258-268.
36. Türk Medeni Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>. 10.06.2022
37. Gabbard GO. Psychotherapy in psychiatry. *Int Rev Psychiatry*. 2007 Feb;19(1):5-12.
38. Yumru, M. Ruh sağlığı alanında etik ve sınırlar. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 2019; 22(1): 5-6.
39. Shapiro Y, John N, Scott R, Tomy N. Psychotherapy and its Role in Psychiatric Practice: A Position Paper. I. Psychiatry as a Psychobiological Discipline. *J Psychiatr Pract*. 2016 May;22(3):221-31.
40. Tükel R. *Anksiyete bozuklukları tedavi kılavuzu*. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları. Ankara. 2004.
41. Vyskocilová J, Prasko J. Ethical reflection and psychotherapy. *Neuro Endocrinol Lett*. 2013;34(7):590-600.
42. McWilliams, N. *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process*. Guilford Press. 2011.
43. Gerçek, H. , Güven, M. H. , Özdamar, Ş. O. , Yanpar Yelken, T. & Korkmaz, T. (2011). Yükseköğretim Kurumlarında Etik İlkeler, Sorumluluklar ve Davranış Kuralları . *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* , (2) , 80-88 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/higheredusci/issue/61475/917987>
44. American Association of University Professors (AAUP) (2011). *Statement on Professional Ethics*. Retrieved April 16, 2011, from <http://www.aaup.org/statements/Redbook/Rbethics.htm>.
45. National Education Association (NEA) (2011). *Code of Ethics*. Retrieved April 16, 2011, from <http://www.nea.org/home/30442.htm>.
46. Saddleback College (2011). *Faculty Code of Ethics and Professional Standards*. Retrieved April 16, 2011, from <http://www.saddleback.edu/gov/senate/acsen/acsen/ethics.html>.
47. National Mental Health Commission. *Monitoring mental health and suicide prevention reform: National Report 2019*.
48. Alexander DA, Klein S, Gray NM, Dewar IG, Eagles JM. Suicide by patients: questionnaire study of its effect on consultant psychiatrists. *Bmj*, 2000;320(7249): 1571-1574.
49. Wortzel, H. S., Homaifar, B., Matarazzo, B., & Brenner, L. A. (2014). Therapeutic risk management of the suicidal patient: stratifying risk in terms of severity and temporality. *Journal of Psychiatric Practice*°, 20(1), 63-67.
50. Bulut M, Mercan N, Yüksel Ç. Psikiyatride Malpraktis. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2020;12:1-12.
51. Yıldırım EA, Kaşar M, Gülöksüz S, Eşsizoglu A. *Psikiyatride Hekim Emegi. Hekim Emegi Çalıştayı. Önkitap*. İstanbul Tabip Odası. 2008.